

«Προτάσεις αξιοποίησης αρχαιολογικού υλικού για το 1821, στην εκπαιδευτική διαδικασία»

Λαρίση Γεωργία

Εκπαιδευτικός Α΄ Β/θμιας Εκπαίδευσης

Μετ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός

Τμήμα Προβολής Επικοινωνίας & Εκπαιδευτικών Δράσεων

Γενικά Αρχεία του Κράτους

Ιστορική Εκπαίδευση

Στόχος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων ΓΑΚ: Σταδιακή διαμόρφωση αρχειακής συνείδησης σε μαθητές και εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων

Στόχος ιστορικής εκπαίδευσης: Καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης και της ιστορικής κρίσης των μαθητών

Διδακτική Μεθοδολογία: «Συνάντηση» Μαθητή – Ιστορίας: Βιωματική μάθηση, Διαθεματική / Διεπιστημονική προσέγγιση, εργασία σε ομάδες

Ιστορικά στερεότυπα και προκαταλήψεις

Προσωπική Ιστορική Πραγματικότητα - Εθνική Ιστορική Πραγματικότητα

Πότε μπορεί ένα παιδί να αρχίσει να διδάσκεται ιστορία;

Ερώτημα:

Χρονολογική παρουσίαση ιστορικών γεγονότων ως αντικειμενικές ιστορικές αλήθειες ή αναζήτηση της αλήθειας μέσα από πρωτογενείς πηγές, όπως τα Αρχεία;

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ 1821

- Οθωμανική κατάκτηση ελλαδικού χώρου (εκτός Επτανήσων)
- Παράγοντες ανάπτυξης ελληνισμού:
 - Φαναριώτες στην οθωμανική διοίκηση
 - Αυτοδιοίκηση ελληνικών κοινοτήτων
 - Ένοπλος αγώνας κλεφτών και αρματολών
 - Ορθοδοξία
 - Ανάπτυξη εμπορίου & ελληνική αστική τάξη
 - Πνευματική άνθιση - Διαφωτισμός και Γαλλική Επανάσταση
- Φιλική Εταιρεία (Οδησσός, 1814)
- Ελληνική Επανάσταση, 1821
- Ίδρυση Ελληνικού Κράτους, 1827

ΤΕΧΝΗ & ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

«Au profit des Hellenes»

Φιλελληνικό Κίνημα - δράση εντός & εκτός Ελλάδος

Γιατί οι Ευρωπαίοι επιλέγουν τους Έλληνες ; Ηθικό – πνευματικό χρέος

Ελληνική Επανάσταση + Ιστορική Ζωγραφική

Οι Έλληνες στην Ευρωπαϊκή Τέχνη - Ηρωικοί, ευγενικοί, εξιδανικευμένοι

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ – ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παραστάσεις φανταστικές/αληθοφανείς

Επικαιρότητα

Λιτό /εντυπωσιακό κείμενο

Εικαστική αναφορά στην αρχαιότητα

Στοιχεία Ρομαντισμού & Οριενταλισμού

Σειρές προσωπογραφιών - Χαρακτικά Adam Freidel &

Ιστορικές Σκηνές - Χαρακτικά Peter Von Hess

«Ένας Δανός Ευγενής που πρόσφατα επέστρεψε από την Ελλάδα, πρόκειται να κυκλοφορήσει σε τεύχη, μια σειρά από πορτραίτα των κυριότερων Ελλήνων αρχηγών [...]

Τα πορτραίτα αποπνέουν εκπληκτικό πνεύμα και δύναμη, ενώ απεικονίζεται η εσωτερικότητα που το κάθε άτομο ξεχωριστά διαθέτει [...]

παρουσιάζονται μπροστά μας οι εκφράσεις των ανδρών των οποίων τα κατορθώματα πληροφορούμεθα καθημερινά [...]

... σχηματίζουμε καλύτερη εικόνα για τον ηγετικό τους χαρακτήρα από ένα πορτραίτο παρά από πλήθος εγγράφων [...]

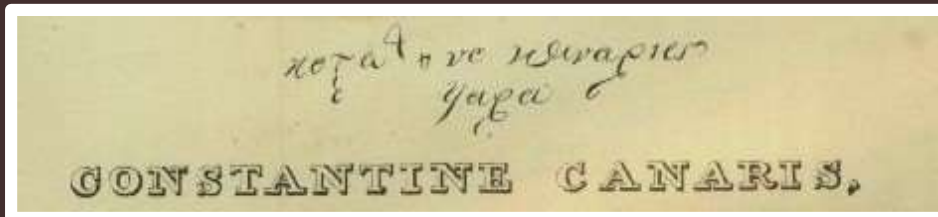
Το όνομα του καλλιτέχνη που έχει αναλάβει αυτή την ενδιαφέρουσα έκδοση είναι Friedel»

(«The Examiner». Λονδίνο, 19 Δεκεμβρίου, 1824)

Σειρά 24 προσωπογραφιών - «σχέδια εκ του φυσικού» σε μορφή λευκώματος (4 ενότητες Χ 6 προσωπογραφίες),
Λονδίνο - Παρίσι, 1824 – 1832
Τίτλος: «*The Greeks, Twenty - Four Portraits*»

•Επιλογή προσώπων από τις
σημαντικότερες κοινωνικές ομάδες

•Διασώζουν τα φυσιογνωμικά
χαρακτηριστικά και τις οι υπογραφές των
Αγωνιστών

Κωνσταντίνος Κανάρης, λιθογραφία,
1827. ΓΑΚ, Συλλογή Χαρακτικών.

«Η Μπουμπουλίνα είναι μια σύγχρονη ηρωίδα σαράντα με σαρανταπέντε ετών και η εξωτερική της εμφάνιση δεν ανταποκρίνεται στην ευγένεια των αισθημάτων της. Εμφανίζεται πάντοτε αρματωμένη με σπαθί ακριβό και πιστόλες βαρύτιμες. Την είδα στο Άργος καβάλα σε ένα αράπικο άτι. Την ακολουθούσε ένα πλήθος από αρματωμένους στρατιώτες που έτρεχαν πίσω της σαν ζαγάρια, βγάζοντας χαρούμενες κραυγές» (Bollmann, 1823)

(Απόσπασμα από την έκδοση «Οι Έλληνες του Adam Friedel. Προσωπογραφίες Αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης», Ιστορική & Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος, Αθήνα 2014, Β' Έκδοση)

The distinguished heroine from the Island of Hydra, which liberally defends the war - BUBULINA. L'heroine distinguée de l'île d'Hydra, qui se livre avec dévouement dans les combats de guerre.

This first time, one of the series of Greek portraits "Greek War of Independence" was published in London by A. Friedel, and sold by the principal Book & Printers in Town and Country March 1830.

Publié à Londres le 10 Mars 1830 par A. Friedel, les dessins tirés des séries de portraits des héros, gravis "Paris" et se trouvent chez les principaux Libraires et marchands d'estampes à Paris et dans les départements.

From the original, London, 1830.

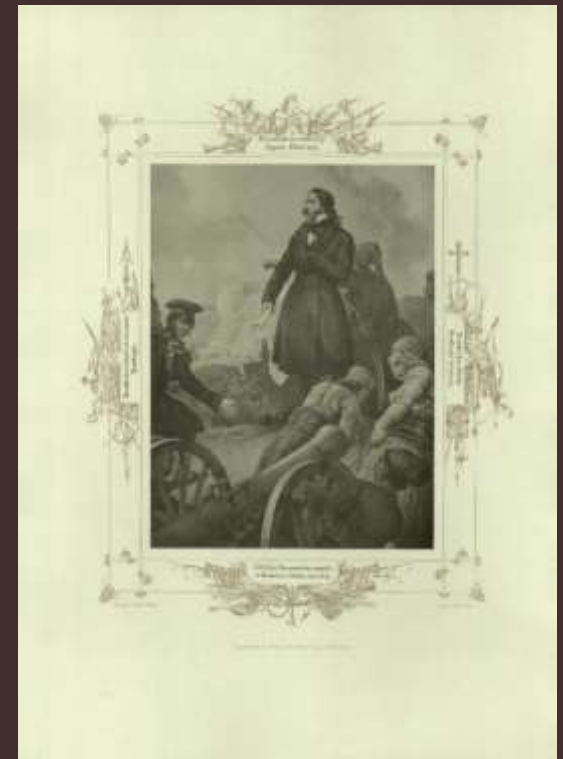
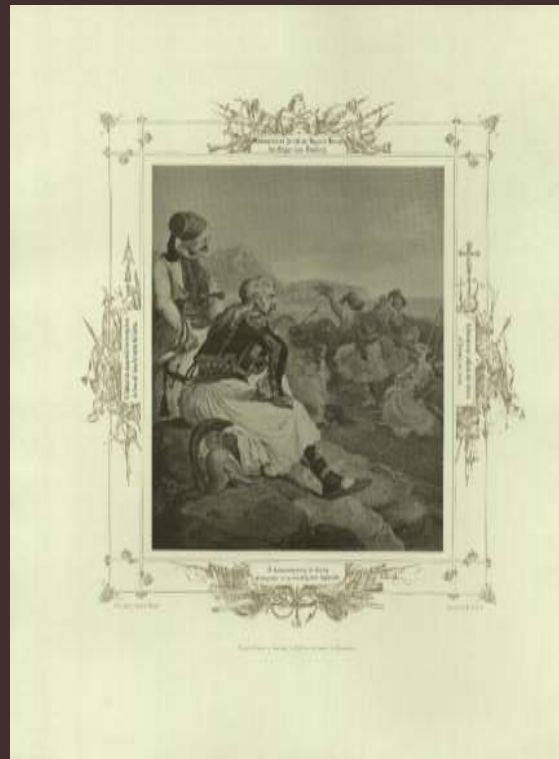
Μπουμπουλίνα, επιχρωματισμένη λιθογραφία, 1830. ΓΑΚ, Συλλογή Χαρακτικών.

Ερωτήματα & Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

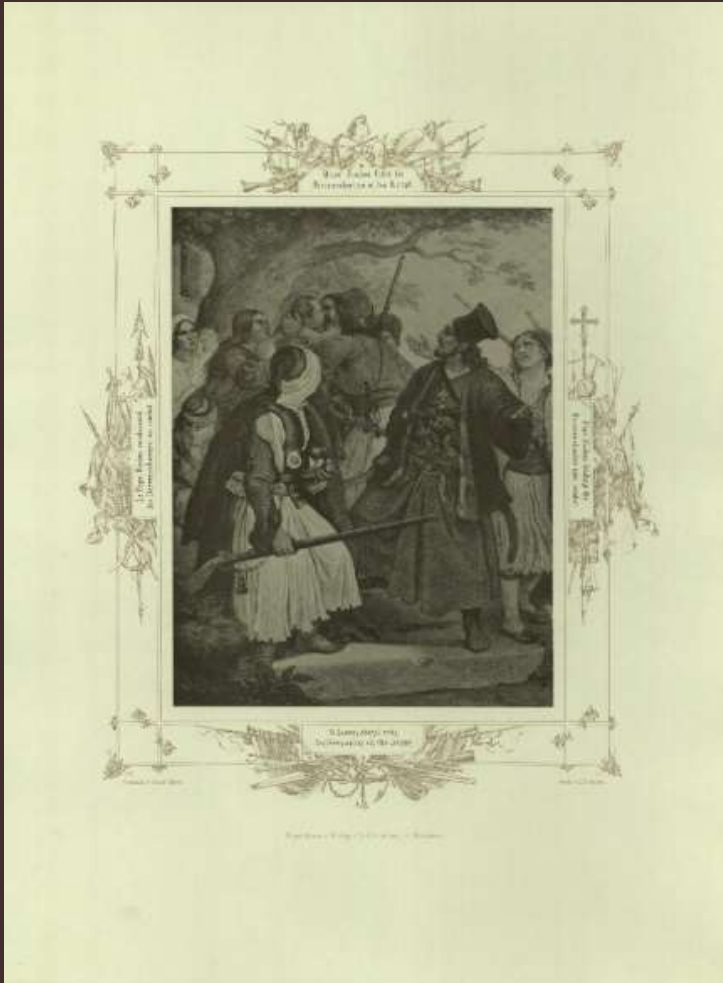
- Ποια πρόσωπα επέλεξε ο Adam Friedel και ποιος ήταν ο ρόλος τους στην Επανάσταση? Εσύ ποιους θα επέλεγες, να σχεδιάσεις για ένα δικό σου λεύκωμα?
- Σύγκρινε τις προσωπογραφίες του Adam Friedel με προσωπογραφίες άλλων καλλιτεχνών της εποχής, πχ τη σειρά χαρακτηριστικών του Γάλλου Louis Dupre ή του Γερμανού Karl Krazeisen. Παρατήρησε ομοιότητες - διαφορές
- Ο Adam Feidel επιλέγει να προσθέσει την υπογραφή των Αγωνιστών στα έργα του? Ποιος υπογράφει κανονικά τα έργα, ο δημιουργός ή το πρόσωπο που απεικονίζεται? Για ποιο λόγο πιστεύεις ότι το κάνει αυτό?
- Αν ήσουν περιηγητής την εποχή του Αγώνα και γνώριζες κάποιον από τους ήρωες της Επανάστασης, ποια θα ήταν η πρώτη σου εντύπωση; Πώς θα τον περιέγραφες σε ένα τρίτο πρόσωπο; Σχεδίασε τον ήρωα, ή τη σκηνή της συνάντησή σας!
- Γράψε κι εσύ ένα άρθρο για τον Adam Friedel!

Peter Von Hess, «Η Αναγέννησις της Ελλάδος»

Τετράγλωσσο Λιθογραφικό Λεύκωμα - 39 ιστορικά στιγμιότυπα, από τον Ρήγα Βελεστινλή ως την αποβίβαση του Όθωνα στο Ναύπλιο

«Κριτική Ανάγνωση Χαρακτικών P.v. Hess»

«Ο Διάκος οδηγεί τους
Δερβενχωρίτες εις την μάχην».
ΓΑΚ, Συλλογή Χαρακτικών

- Ρομαντισμός - Εξιδανίκευση Επανάστασης και πρωταγωνιστών της
- Ηρωική, δραματική, θεατρική παρουσίαση σκηνών, ένα άτομο κάθε φορά
 - Πρόσωπο – Δράση – Τόπος
- Στόχος εικονογραφίας: Εθνική Ανάταση
- Κριτήρια επιλογής σκηνών και προσώπων
 - ποιες ήταν οι πιο καθοριστικές μάχες, σημαντικά πολιτικά γεγονότα, πρόσωπα;
 - 2/3 χαρακτικών αντιστοιχούν στα 2 πρώτα χρόνια της Επανάστασης
- Απουσιάζουν:
 - Εμφύλιος
 - Σημαντικά πρόσωπα, θεσμοί και γεγονότα (Καποδίστριας, Φιλική Εταιρεία, Μεγάλες Δυνάμεις)
- Ισχυρή παρουσία Εκκλησίας

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Παράλληλη εξέταση της συλλογής του Peter von Hess, με έργα άλλων ζωγράφων (πχ Ντελακρουά, Βρυζάκης κ.α)

- Παράλληλη εξέταση της συλλογής του Peter von Hess, με άλλες ιστορικές εικονογραφίες

- *Ιστορική Ζωφόρος Βουλής των Ελλήνων* - 14 σκηνές από την Ελληνική Επανάσταση (από τον όρκο των Αγωνιστών στη Βοστίτσα, μέχρι την άφιξη του Όθωνα).

BINTEO

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=o-YsKj7Bbj4>

- Παράλληλη εξέταση της συλλογής του Peter von Hess, με έργα που δείχνουν τι συνέβη στο τέλος της ζωής των Αγωνιστών, πχ έργο του Δ. Τσόκου, «*Γέρος Αγωνιστής που παίζει λύρα*». Ελαιογραφία, Εθνική Πινακοθήκη.

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Γίνε ερευνητής των αρχείων και προσπάθησε να βρεις σε πια σειρά ή ενότητα ανήκει το χαρακτηριστικό που επέλεξες. Το ίδιο το τεκμήριο, σου αποκαλύπτει τις πληροφορίες που χρειάζεσαι (όνομα εικονιζόμενου, τόπος και χρονολογία έκδοσης, ονόματα καλλιτεχνών που συνεργάστηκαν)
Συμφωνεί η εικαστική έκδοχή των γεγονότων με άλλες σχετικές πηγές;
- Σε ποιο κοινό απευθυνόταν και ποια ήταν η απήχηση στον κόσμο κατά την εποχή της δημιουργίας και έκθεσης;
- Μπορείς να κάνεις υποθέσεις για το τι προηγείτο και τι ακολουθούσε την «παγωμένη» σκηνή;
- Προσπάθησε να περιγράψεις τα ρούχα (πχ. προέλευση – ευρωπαϊκά/παραδοσιακά ελληνικά, είδη, χρώματα), τα αξεσουάρ και τα όπλα, την εκφραστικότητα στα χαρακτηριστικά του προσώπου, τη στάση του σώματος. Τι περιλαμβάνει ο δημιουργός στο «καδράρισμα», ή τι δεν περιλαμβάνει; Πώς σχετίζονται ο λόγος με την εικόνα;

•Ερεύνησε για τα εργαστήρια λιθογραφίας στην Ευρώπη και στην Ελλάδα εκείνη την εποχή. Μάθε περισσότερα για την τέχνη και η τεχνική της λιθογραφίας. Στη συνέχεια μπορείς να δημιουργήσεις σε λινόλεουμ, το δικό σου χαρακτηριστικό έργο και να το αναπαράγεις σε πολλά αντίτυπα. Κάνε το για καλό σκοπό!

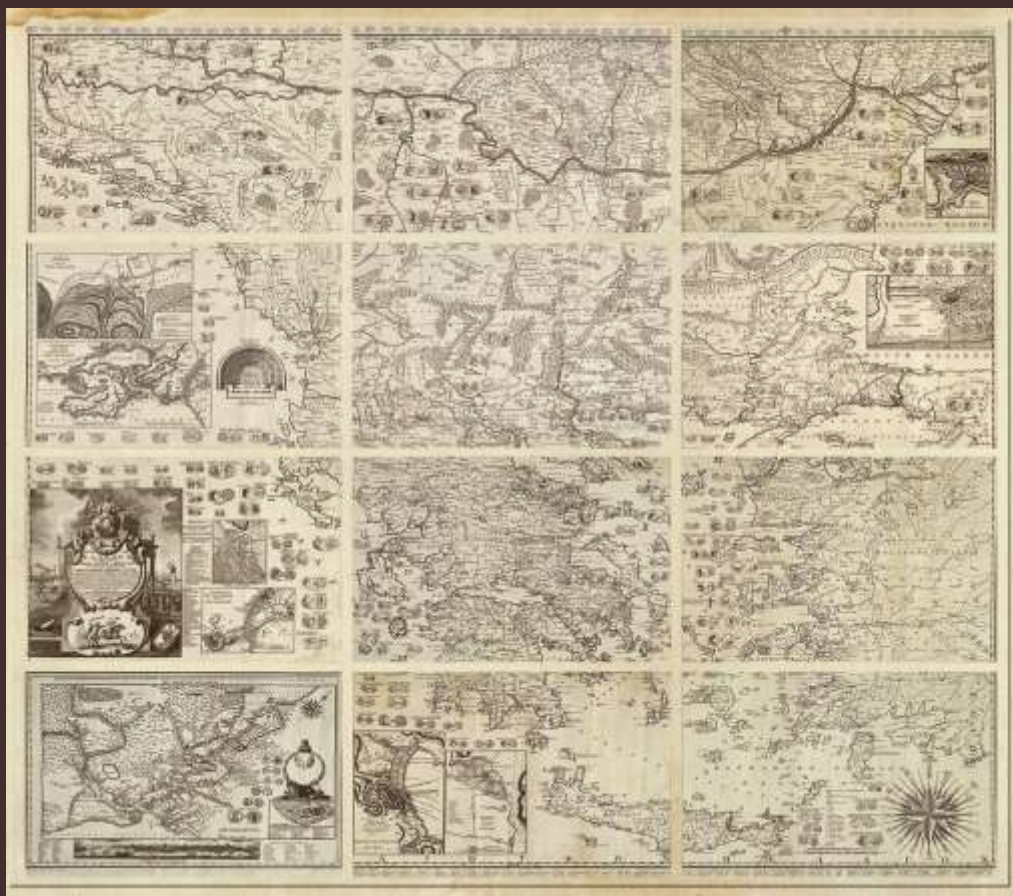
BINTEO: <https://www.youtube.com/watch?v=kfDsBaG3sBo>

•Δημιούργησε ένα έγχρωμο αντίγραφο, επιχρωματίζοντας μια λιθογραφία

•Δημιούργησε ένα comic με τα τους ήρωες και τα κατορθώματα των Ελλήνων του 21. Τα χαρακτηριστικά μπορούν να σε εμπνεύσουν για αυτό! Σχεδίασε τις σκηνές σε λινόλεουμ, τύπωσε πολλά αντίγραφα και μοίρασέ το στους φίλους σου!

•Αν οι Αγωνιστές είχαν σελίδα στα Social Media... Ποια θα ήταν η φωτογραφία προφίλ, τι είδους άλμπουμ θα είχαν, τι μουσική θα άκουγαν, πόσο δημοφιλής θα ήταν και γιατί; Φτιάξε ένα σχετικό post για τη σελίδα ή το ιστολόγιο του σχολείου σου!

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ - ΧΑΡΤΕΣ

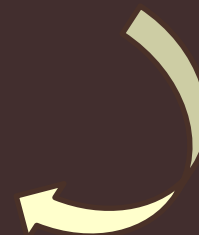
«Χάρτα της Ελλάδος εν η περιέχονται αι νήσοι αυτής και μέρος των εις την Ευρώπην και Μικράν Ασίαν πολυαρίθμων αποικιών αυτής»,
Ρήγα Βενεστινλή Θετταλού.
Βιέννη, 1797.

Γ.Α.Κ.- Κεντρική Υπηρεσία,
Συλλογή Χαρακτικών

Εκπαιδευτικά προγράμματα
& εκπαιδευτικό υλικό

Κεντρική Υπηρεσία Γενικών Αρχείων του Κράτους
Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας

Αρχείο Χαρτογραφικής Κληρονομιάς - <http://www.maplibrary.gr/>
& Ωνάσειος Βιβλιοθήκη - <https://www.onassis.org/>

Θράκη, επιχρωματισμένη χαλκογραφία, (ORTELIUS). Πάδουα, 1696. ΓΑΚ, Συλλογή Χαρακτικών

φτιάξε ένα σύγχρονο χαρτογραφικό πολυμέσο!

Χάρτης της νήσου Κέρκυρας. Στο κάτω τμήμα του χάρτη απεικονίζεται η πόλη, επιχρωματισμένη λιθογραφία, [c.1720]. ΓΑΚ, Συλλογή Χαρακτικών

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ & ΜΟΥΣΙΚΗ

- Φιλελληνικά Ποιήματα (Λογοτεχνία)
– Φιλελληνικά Τραγούδια
- Τραγουδιόντουσαν στα σαλόν,
συνοδεία πιάνου ή βιολιού
- Σκοπός: Συγκέντρωση Χρημάτων για
τον Αγώνα των Ελλήνων
- Περιεχόμενο: Ηρωική αντίσταση των
Ελλήνων / Αναφορές στην αρχαιότητα
- Εξώφυλλα – Φιλοτεχνημένα από
διάσημους χαρακτες της εποχής
- 300 περίπου φιλελληνικά τραγούδια/
πάνω από 200 γράφτηκαν στη Γαλλία
- Στο στο ύφος των αρχών του
Ρομαντισμού (π.χ. Mendelsohn)

Υψηλάντης, πατριωτικό τραγούδι, με
αυτόγραφο αφιέρωση του συνθέτη J.
Adrien στο φίλο του Naissant - ΓΑΚ,
Συλλογή René Riaux.

LE CHANT D'HYMEN DU JEUNE GREC.

Jules & Mre LEEY de CHATELAINFacules de Mr A. de LATOUR.

Monique de J. N. MÉRÉAN

Page 114

3. Paris, chez C. HEY, boulevard de Valenciennes, Editions M^l de Musique aux Éditions N° 45.

Indicate your Allegiance

815 5th Ave.,
New York, N.Y. 10017

Andante più sostenuto.

Dans nos vallées quand vient l'automne, — 27. — Entrez se taire, et laissez-les pa-

Violato per contratto

9-00000

Ύμνος υπέρ του Αγώνα των νεαρών Ελλήνων (παρτιτούρα), c. 1836. ΓΑΚ, Συλλογή René Puaux

Je me fonde les 50 billets
blancs de service q'avaient
100 jours d'octobre pour
Mardi avant d'être remis
Moult par quel fait effrayant
mentura par la suite m'aurait.

C'est ce qui a rapport à
la musique d'octobre adressé
à M. Chaper, au matériel
du Concert à St. Germain &
aux billets à moi. Ainsi tout
marche bien & l'ordonnance
parfait.

Vous avez sans doute reçu
mon billet d'hier, pour

Continuement à M. de
Lafayette, & de la musique pour
à la nouvelle œuvre, je ne vous
en parle pas.

Je vous salue
Ernest André

Dimanche à 4 heures

Επιστολή του Duc de Choisei που συνοδεύει το ποσό των 500 φράγκων, έσοδα συναυλίας που έδωσαν οι κάτοικοι της πόλης St Yrieix «υπέρ των Ελλήνων», 11.9.1826 - ΓΑΚ, Συλλογή René Riaux.

Οδηγίες του Ernest André, μέλους της διοργανωτικής επιτροπής της συναυλίας των Βωξαλλίων υπέρ των Ελλήνων στον Cassin για την πώληση των εισιτηρίων, Παρίσι, 24.4.1826 - ΓΑΚ, Συλλογή René Riaux.

Monsieur

Monsieur

St. Germain

Vous savez donc ce qu'il a
été décidé, que va l'organe
à l'orchestre & le grand nombre
de musiciens déjà inscrits, et à
leur point d'arrivée d'autres billets
vendus. En conséquence je vous
prie de vouloir bien venir à qui qui sont
car je suis responsable de
ce que vous ferez. Et d'ailleurs
Chaper, vous en demandera
mais il faudra lui en faire
car si une fois il y a des fautes,
ce n'est pas moi.

Monsieur,

La Société Hellénique pour la propagation des lumières en Grèce, me charge de vous annoncer que, dans sa dernière séance, elle vous a nommé un de ses membres. Elle a cru Monsieur, témoigner ainsi sa haute estime au mérite distingué d'un vrai philhellène, qui prend un si grand intérêt à tout ce qui peut contribuer au bonheur de la Grèce nouvelle.

La Soc. Hell. dont le but est aussi sacré que celui de ma patrie reconnaissante, que j'aime pour la noble France, vous prie instamment Monsieur, de vouloir bien lui consacrer quelques moments de vos loisirs. Songez pourtant que votre nom sera gravé en lettres d'or dans le temple de la vraie gloire, fille de la Verté et objet de l'admiration des âmes élevées.

Agitez, je vous prie, l'hommage de mon respect, votre tout dévoué secrétaire

Paris le 12 mars 1827. // Nicolo Joubert, de la Bibliothèque de l'Institut, secr. gén. de la Soc. Hell.

Monsieur le Président

J'ai appris que le Comité en avait nommé un membre d'une commission pour organiser les secours au profit des Grecs. Il n'y avait aucune considération dans cette posture, je ne saurais lui être d'aucune utilité. Il me paraît donc impossible de vous servir. — Je vous prie de m'en excuser. Je vous prie de vouloir bien faire valoir une aussi honorable et utile place.

Veuillez agréer Monsieur le Président l'assurance de ma haute considération

B. Delefos

Paris 17 Mars 1827

Επιστολή του A. Boucher, πρώτου βιολλιού, για να πείσει το Κομιτάτο να δεχθεί την προσφορά του, καθώς και της γυναίκας του, που παίζει άρπα και πιάνο, και του υιού του, καθηγητή μουσικής, για μια καινούρια συναυλία υπέρ των Ελλήνων, Παρίσι, 6.5.1826 - ΓΑΚ, Συλλογή René Puaux.

Επιστολή διαμαρτυρίας του Laine de Villeneque προς το δήμαρχο της Ορλεάνης, επειδή ο τελευταίος αρνήθηκε την παραχώρηση αίθουσας συναυλίας υπέρ των Ελλήνων, Ορλεάνη, 19.6.1826 - ΓΑΚ, Συλλογή René Puaux

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Μελετώ το τεκμήριο και συλλέγω πληροφορίες για το έργο και τους δημιουργούς του
- Μελετώ τη μουσική του Ρομαντισμού και ελέγχω αν τα μουσικά έργα εντάσσονται σε αυτή την εποχή
- Εντάσσω το μουσικό έργο ή εμπνέομαι για ένα μεγαλύτερο έργο όπως ένα μελόδραμα. Γράφω στίχους – λιμπρέτα, για μια θεατρική παράσταση στο σχολείο
- Φτιάχνω ένα δικό μου μουσικό έργο και το εικονογραφώ
- Μελετώ τους στίχους των τραγουδιών. Ποια είναι τα βασικά γεγονότα, ήρωες ή συναισθήματα που περιγράφουν;
- Μελετώ τα τεκμήρια που αφορούν τις Φιλελληνικές Συναυλίες. Που διεξάχθηκαν οι περισσότερες. Φτιάχνω έναν χάρτη των συναυλιών Αναζητώ περισσότερες πληροφορίες στα Γαλλικά Αρχεία. Υπήρξαν εμπόδια; Πόσα χρήματα μπορούσαν να συγκεντρωθούν;

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

«Από την πένα των Αγωνιστών»

"Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος» -

Επαναστατική Προκήρυξη Αλέξανδρου Υψηλάντη, Ιάσιο, 24
Φεβρουαρίου 1821

- καλεί τους Έλληνες να ξεσηκωθούν
- αναφέρεται στους αγώνες των ευρωπαϊκών λαών
- διαβεβαιώνει έμμεσα, τη σύμπραξη της Ρωσίας

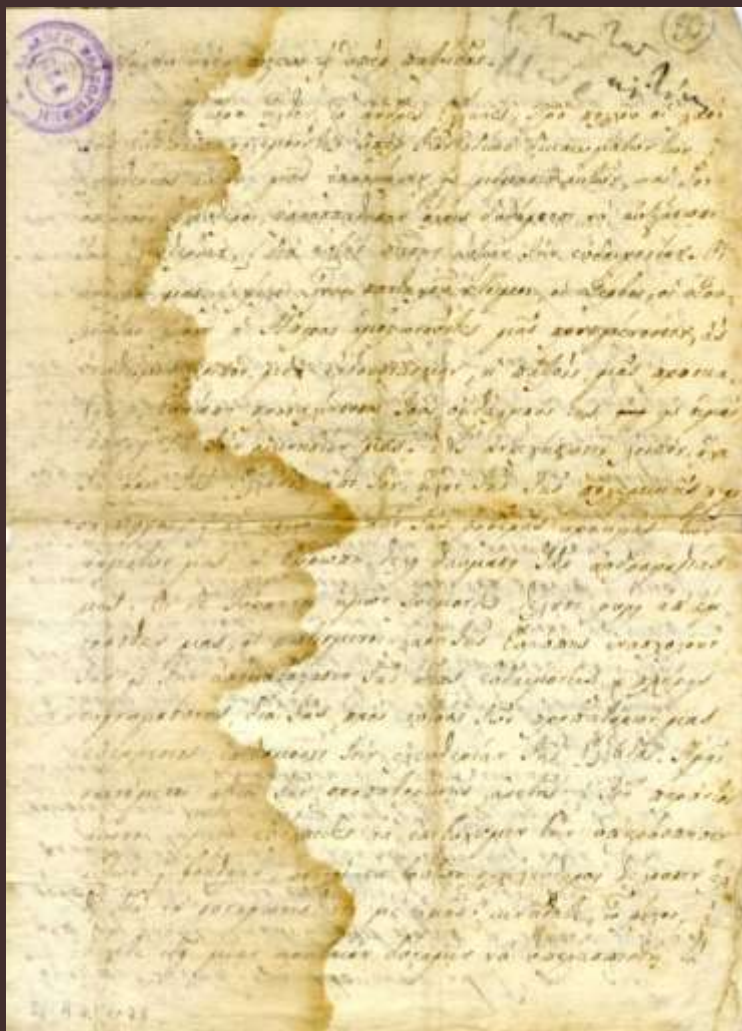
Επιστολές Κολοκοτρώνη – Μαυροκορδάτου

Σύγκρουση μεταξύ «πολιτικών» και «στρατιωτικών» για
την ηγεσία του Αγώνα & τη διαμόρφωση του νέου ελληνικού κράτους

Ο όρκος του Μακρυγιάννη

*«Τότε συλλογίστηκα να φκειάσω έναν όρκον να τον υπογράψωμεν,
επειδήτις και είδα άλλος ήταν Κυβερνητικός, άλλος Συνταματικός, άλλος
Άγγλος, άλλος Γάλλος, άλλος Ρούσσος και τα εξής. Έπαιρνα από κάθε
πολιτεία ένα-δυο τρεις Συνταματικούς κι' άλλους τόσους Κυβερνητικούς
και τους ένωνα· κ' εκείνοι ένωναν τους συμπολίτες τους...»*

(Από τα Απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη)

Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος

Η ώρα ήλθεν, ω Άνδρες Έλληνες! Προ πολλού οι λαοί της Ευρώπης, πολεμούντες υπέρ των ιδίων Δικαιωμάτων και ελευθερίας αυτών, μας επροσκάλουν εις μίμησιν, αυτοί, καίτοι οπωσούν ελεύθεροι, επροσπάθησαν όλαις δυνάμεσι να αυξήσωσι την ελευθερίαν, και δι' αυτής πάσαν αυτών την Ευδαιμονίαν. Οι αδελφοί μας και φίλοι είναι πανταχού έτοιμοι, οι Σέρβοι, οι Σουλιώται, και όλη η Ηπειρος, οπλοφορούντες μας περιμένωσιν· ας ενωθώμεν λοιπόν με Ενθουσιασμόν!

η Πατρίς μας προσκαλεί!

Προκήρυξη του Αλέξανδρου Υψηλάντη με την οποία κηρύσσεται επίσημα η Ελληνική Επανάσταση με τίτλο "Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος". Ιάσιο (Μολδοβλαχία), 24 Φεβρουαρίου 1821.Γ.Α.Κ. - Κεντρική Υπηρεσία, Συλλογή Γιάννη Βλαχογιάννη

Ερωτήματα & Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Ποιες πόλεις ήταν υποψήφιος για να ξεκινήσει η Επανάσταση;
- Ποιοι λόγοι οδήγησαν στην απόφαση η Ελληνική Επανάσταση να ξεκινήσει από τις Παραδουνάβιες ηγεμονίες;
- Ποια ήταν η θέση της Ρωσίας υπό την απειλή της Ιεράς Συμμαχίας και η θέση του Πατριαρχείου υπό την απειλή της γενικής σφαγής του ελληνικού πληθυσμού της Κωνσταντινούπολης;
- Ποια ήταν τελικά η έκβαση της Επανάστασης στη Μολδοβλαχία;
- Ποια πρόσωπα και ποιες μάχες αναφέρει ο Υψηλάντης από την αρχαιότητα, μέχρι την εποχή του;
- Ποιος είναι ο χάρτης της Ελλάδας που οραματίζεται;
- Ποιες είναι οι αναφορές στο φιλελληνικό κίνημα? Ποια ήταν η δράση των Φιλελλήνων μέσα από τα λόγια του Υψηλάντη και από στοιχεία που έχουμε από άλλα τεκμήρια συνδυαστικά?
- Οι προσφωνήσεις και οι βασικοί χαρακτηρισμοί προς τους Έλληνες. Ποιες λέξεις επαναλαμβάνει στο κείμενο;
- Ποια είναι τα λόγια στοιχεία στην προκήρυξη (ρομαντικό κείμενο – δραματικό/ θεατρικό ύφος)

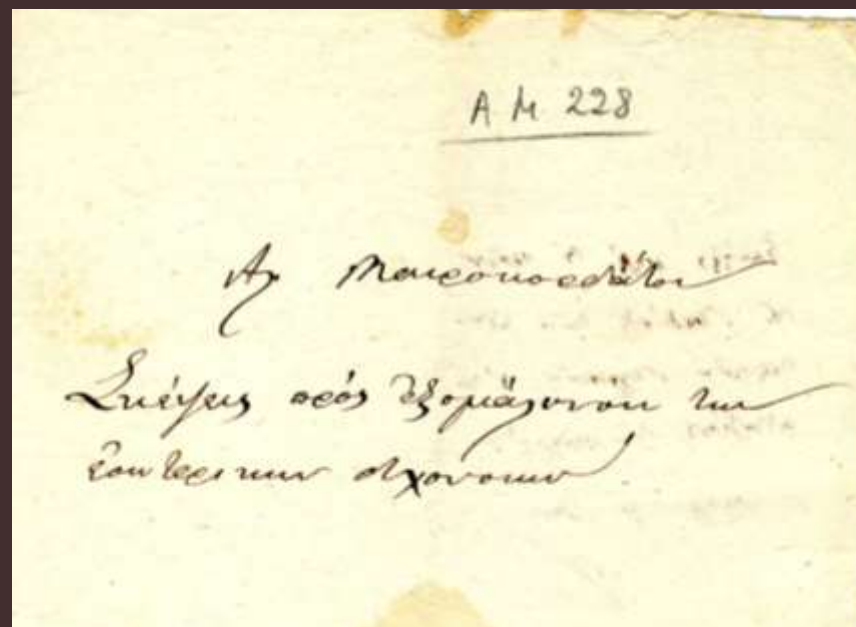
Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

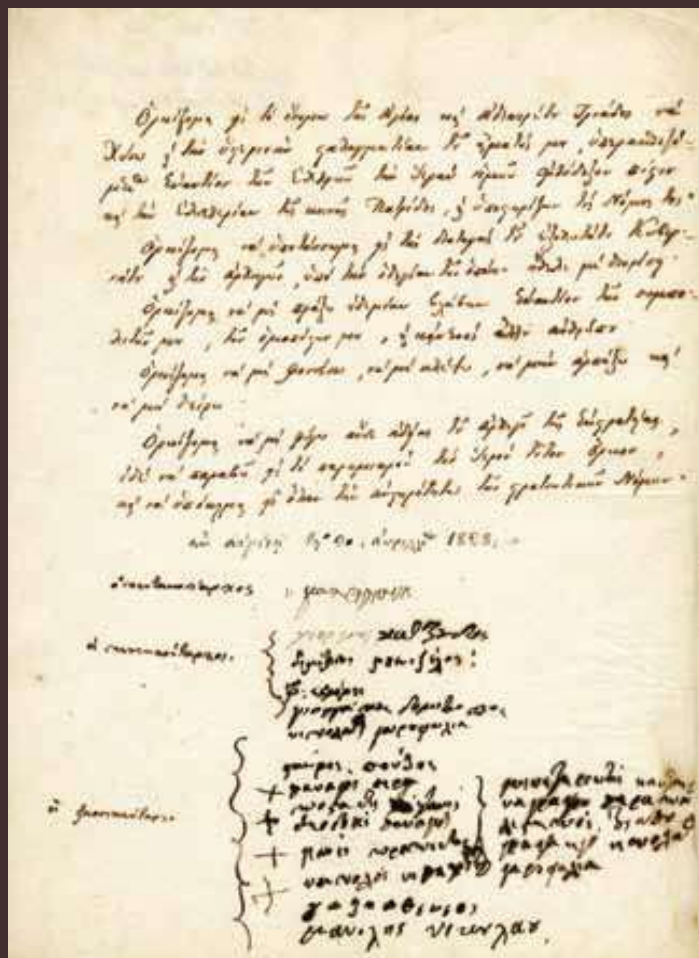
- Γράψε μια δική σου Προκήρυξη για την Επανάσταση (ή για ένα σύγχρονο κοινωνικό ζήτημα)
- Προσπάθησε να μετατρέψεις το γραπτό κείμενο της προκήρυξης σε πολυμεσικό, πρόσθεσε ενεργοποιημένους συνδέσμους με σχόλια και εικόνες που υπάρχουν στο διαδίκτυο ή δημιούργησε το δικό σου υλικό
- Debate: Αν ζούσες σε εκείνη την εποχή θα ήσουν υπέρ ή κατά της Επανάστασης για τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και τόπο;
- Μελέτη για τα έντυπα που δημοσιεύτηκε η Προκήρυξη. Ακολούθησε την τεχνική της «Ομιλούσας Εφημερίδας», «Ζωντανής Εφημερίδας», πρόσθεσε αφίσες, δραματοποιημένο υλικό, σύντομα σκετς, και μουσική και δημιούργησε ένα σκηνικό ιστορικό δράμα, βασισμένο στις τεχνικές του «Θεάτρου – Ντοκουμέντο»

Επιστολή του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη προς τους αρχηγούς και τους στρατιώτες που μετέχουν στην πολιορκία των Πατρών. 1822. ΓΑΚ, Μικρές Συλλογές Βυτίνα, 27 Απριλίου

1823. Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος.
«Σκέψεις περί του τρόπου της διορθώσεως των εσωτερικών διχονοιών και της αταξίας των πραγμάτων, γεγόμε(ναι) εις Ύδραν. Μεταγραφή. Αρχείο Μαυροκορδάτου, Κεντρική Υπηρεσία, Γ.Α.Κ

Ορκίζομαι εις το όνομα της αγίας και
αδαιρέτου Τριάδος να χύσω και την
υστερινήν σταλαγματίαν του αίματός του
υπερασπιζόμενος εναντίον των εχθρών την
Ιεράν ημών Ορθόδοξον πίστιν και την
ελευθερίαν της κοινής πατρίδος και
υποστηρίζων τους Νόμους της.

Ορκίζομαι να υποτάσσωμαι εις τας διαταγάς
του εξοχωτάτου Κυβερνήτου και των
αρχηγών, υπό την οδηγίαν του οποίου
ήθελε με διορίσει.

Ορκίζομαι να μη πράξω ουδεμία βλάβην
εναντίον των συμπολιτών μου, των
ομοπίστων μου, και κανενός άλλου
ανθρώπου....

Εν Αίγινη τη 20 : Απριλίου 1828.

Ο όρκος του Μακρυγιάννη και των υπό τις διαταγές του αξιωματικών. Αίγινα, 20
Απριλίου 1828. ΓΑΚ, αρχείο Γενικού Φροντιστηρίου

Ερωτήματα & Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Το χάσμα και οι συγκρούσεις μεταξύ Φιλικών και Κοτσαμπάσηδων
- Εθνοσυνέλευση Επιδαύρου - Εθνοσυνέλευση Άργους 1823 – Έναρξη Εμφυλίου . Ποιες ιδεολογίες επικράτησαν σε κάθε περίπτωση και γιατί;
- Debate: Ποιος είναι καταλληλότερος για την αρχηγία, με επιχειρήματα
- Η γραφή και η γλώσσα της εποχής. Η γλώσσα των Αγωνιστών. Η γλώσσα των Πολιτικών. Τα στοιχεία της επιστολής (ημερομηνία, τόπος, προσφώνηση, υπογραφή, εισαγωγή, περιεχόμενο)
- Η σημασία του να είσαι καλλιγράφος. Η τέχνη της καλλιγραφίας.
- Απαντώντας στις επιστολές. Επέλεξε τον αποδέκτη και το ύφος που θα του απευθυνθείς. Ποια είναι η σχέση σου μαζί του; Από ποια θέση του γράφεις και ποιο θα είναι το περιεχόμενο. Μπορείς να απευθυνθείς στο χθες και στο σήμερα. Βάλε όλα τα απαραίτητα στοιχεία μίας επιστολής
- Συνήθως δεν υπήρχαν φάκελοι. Η επιστολή διπλωνόταν και σφραγίζονταν με βουλοκέρι. Αναζήτησε στα Γενικά Αρχεία του Κράτους επιστολές που στην επιφάνειά τους φέρουν ακόμη τις πτυχές του τρόπου που έχουν διπλωθεί. Κάνε το ίδιο για τη δική σου επιστολή.

ΚΩΔΙΚΕΣ & ΣΥΜΒΟΛΑ

«Κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα...»

Φιλική Εταιρεία. Ίδρυση Οδησός 1814

Ηγέτες :Ν.Σκουφάς, Αθ. Τσακάλωφ & Εμ. Ξάνθος

Στόχοι:

- Να οργανώσουν το διάσπαρτο ελληνισμό
 - Να υπερνικήσουν τους δισταγμούς των Ελλήνων
 - Να κινητοποιήσουν ανθρώπους από διαφορετικές ομάδες
 - Να κρατήσουν την ταυτότητα τους μυστική
-
- Ανέπτυξαν μυστικούς γραπτούς και προφορικούς κώδικες
ιερός δεσμός με δεκαέξι στήλες
 - σταυρός σε κλάδους ελιάς
 - λογχοφόρες σημαίες με τα γράμματα Η ΕΑ (Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ) Η ΘΣ (Η ΘΑΝΑΤΟΣ)

Ερωτήματα & Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Ποιος ήταν ο ρόλος της Φιλικής Εταιρείας; Σε ποιες κοινωνικές τάξεις απευθύνονταν; Για ποιο λόγο οι ιδρυτές της ήθελαν να παραχωρήσουν την αρχηγία σε ένα σημαντικότερο πρόσωπο; Ποια πρόσωπα ήταν υποψήφια; Γιατί ήταν αναγκαία η ύπαρξη μυστικών συμβόλων στη εποχή της προετοιμασίας του Αγώνα και αργότερα;
- Ερεύνησε για την ύπαρξη άλλων μυστικών εταιρειών στην Ευρώπη
- Δημιούργησε Κρυπτόλεξα και άλλους γρίφους για τα σημαντικά πρόσωπα και δράσεις της Φιλικής Εταιρείας
- Γνωρίζεις άλλους μυστικούς κώδικες, που χρησιμοποιήθηκαν σε άλλες πολεμικές περιόδους; Πχ Σήματα Μορς
- Φτιάξε με τους φίλους σου ένα δικό σας «Μυστικό Αλφάβητο» και ανταλλάξτε μυστικά μηνύματα!
- Χρησιμοποιείς μυστικούς κώδικες στην καθημερινότητά σου (passwords);

ΚΩΔΙΚΕΣ & ΣΥΜΒΟΛΑ

«Κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα....»

Σφραγίδες Ελληνικών Κοινοτήτων 18ος-19ος αι.

Πρώτα χρόνια Ελληνικής Επανάστασης - καθιέρωση σφραγίδας στο επάνω μέρος των εγγράφων, πάνω σε κερι («κηρόβουλα»)

Έντυπη σφραγίδα μεταλλική με ξύλινη λαβή & δακτυλίδια-σφραγίδες με σύμβολα

Σύσταση κοινοτικών θεσμών και αυτοδιοίκησης - Ελεύθερη έκφραση πολιτικής και κρατικής οντότητας

Μέσα από τις σφραγίδες μπορεί να διαπιστωθεί η ιδιαιτερότητα στη διοίκηση κάθε κοινότητας

Τόσο οι μοναστηριακές τόσο οι κοινοτικές σφραγίδες αποτελούνται από πολλαπλά κομμάτια για λόγους ασφαλείας

81. ΣΦΑΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΖΙΑΣ ΑΩ16 (1816)
Τετραμερής σφραγίς επί έγγραφου της 27ης 'Ιουνίου 1822 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 46)

200. ΕΤΟΣ Α ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ[Σ] ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΥ ΑΩΚΑ (1821)
Τετραμερής σφραγίς επί έγγραφου 20ης 'Ιανουαρίου 1822 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 22)

225. ΕΞΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ
'Επί έγγραφου της 3ης Αύγουςτου 1824 από Αίγινα (Γ Α Κ Θρησκ. φ. 5)
'Υπογράφει ο 'Εξαρχος Νεόφυτος Καρύστου.

290. Η ΠΑΤΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1823
 'Επί έγγραφου τῆς 22ας 'Ιουλίου 1829 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 5)

296. ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΖΑΣ 1821 ΙC ΧC Ν Κ
 Διμερής σφραγίς ἐπὶ ἐγγράφου τῆς 17ης 'Ιουνίου 1822 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 46)

317. ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΕΡΒΕΝΟΧΩΡΙΩΝ 1824
 'Επί ἐγγράφου τῆς 2ας Φεβρουαρίου 1825 ἀπὸ Μέγαρα (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 8)

550. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΑΙΓΙΝΗΣ 1827
 'Επί έγγραφου της 18ης 'Οκτωβρίου 1827 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 78)

318. ΕΠΑΡΧΕΙΟΝ ΘΗΒΩΝ
 'Επί έγγραφου της 6ης Μαρτίου 1825 (Γ Α Κ Βλαχ. φ. 57)

342. Η ΓΡΑΜΜΑΤ[ΕΙΑ] ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚ[ΩΝ] ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚ[ΩΝ] 1821
 'Επί έγγραφου 5ης Μαρτίου 1830 από Ναύπλιο (Γ Α Κ Μικρ. 'Ενότ. φ. 22)

Ερωτήματα & Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης

- Ο σκοπός, η χρήση και τα υλικά των σφραγίδων
- Τα μέρη και τα σχήματα των σφραγίδων (ολόκληρη, διμερής τετραμερής)
- Η γραφή των σφραγίδων (απλή, εκκλησιαστική, οθωμανική)
- Ποιες είναι οι επιγραφές των σφραγίδων και τι δηλώνουν;
 - «ΈΤΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ»
 - «Η ΠΑΤΡΙΣ»
 - «ΙC ΧC ΝΙΚΑ
- Ποιο είναι το κρυφό μήνυμα των συμβόλων των σφραγίδων ;
 - Σύνδεση με Βυζάντιο (Σταυρός, Αετός, Δικέφαλος Αετός, Παναγία, Άγιοι)
 - Σύνδεση με Ελληνική Αρχαιότητα (Θεά Αθηνά, Κουκουβάγια, Δόρυ)
 - Σύμβολο Αναγέννησης (Φοίνικας)

Δοκίμασε να φτιάξεις το δικό σου δαχτυλίδι – σφραγίδα. Ποιο θα ήταν το σύμβολο, η λέξη, η χρονιά που θα έβαζες; Τι θα σφράγιζες με αυτό;

Δημιουργήστε σε μικρές ομάδες, 4^{ων} ατόμων, τετραμερείς σφραγίδες. Ποιο έγγραφο θα σφραγίζονταν ταυτόχρονα από όλα τα μέλη της ομάδας σας;

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης - όλα τα τεκμήρια

Δημιούργησε μια ταινία τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ), στην οποία θα εντάξεις τα τεκμήρια του 1821 για να αφηγηθείς σημαντικούς σταθμούς του Αγώνα

Δημιούργησε ένα Επιτραπέζιο Παιχνίδι Ερωτήσεων, όπου οι απαντήσεις θα βρίσκονται στη μελέτη των τεκμηρίων – καρτών

Δημιούργησε έναν Πολυμεσικό Χάρτη και ένταξε σε κάθε περιοχή της Ελλάδας τα τεκμήρια, που αφορούν στα πρόσωπα, τις ιστορικές στιγμές, μάχες, τις σφραγίδες, τους μυστικούς κώδικες και τα έγγραφα

Χρησιμοποίησε όλα τα τεκμήρια, συνδέοντάς τα, με το ιστορικό τους περιεχόμενο, τον τόπο, την περίοδο της επανάστασης ή με τα πρόσωπα που αναφέρονται, για να δημιουργήσεις ζωντανές ειδήσεις για το 1821. Συμπλήρωσε το υλικό με εικόνες, διαδικτυακών πηγών (από Αρχαιομνήμονα και άλλες διαδικτυακές πύλες που συνεργάζονται τα ΓΑΚ) και βίντεο ή νέο υλικό που έχεις δημιουργήσει. Τα κείμενα πρέπει να είναι σύντομα, ζωντανά, ενημερωτικά, με ροή και να εμπνέουν το ελληνικό έθνος να συνεχίσει τον Αγώνα!

Εκ των γραμμάτων γεννάται η
προκοπή με την οποία λάμπουν τα
ελεύθερα έθνη

Ρήγας Βελεστινλής, «Νέα Πολιτική
Διοίκηση των κατοίκων της Ρούμελης,
της Μικράς Ασίας, των Μεσογείων
Νήσων και της Βλαχομπογδανίας», **Τα
Δίκαια του Ανθρώπου**, Άρθρο 22.
Βιέννη 1797.